

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

**ΕΝΙΑΙΕΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025-2026
Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
Α΄ ΣΕΙΡΑ**

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Α004

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (30 Μονάδες)

A1. Κάθε στοιχείο της στήλης Α΄ αντιστοιχεί με **ένα (1)** στοιχείο της στήλης Β΄. Να γράψετε **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τους αριθμούς της στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη στήλη Β΄ περισεύουν **δύο (2)** στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. Κύπρια έπη	α. Ηρόδοτος
2. μάχη στις Πλαταιές	β. Πεισίστρατος
3. «και νεκρός ενίκα»	γ. Πausανίας
4. τυραννίδα	δ. Στασίνοσ
	ε. Κίμωνας
	στ. Ευαγόρας Α΄

(10 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1 – δ,   2 – γ,   3 – ε,   4 – β

A2. Να τοποθετήσετε τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, αριθμώντας τα από το 1 μέχρι το 4 και **ξεκινώντας από το αρχαιότερο**. Η απάντησή σας να γραφεί **στο τετράδιο απαντήσεών σας**.

- α. Επανάσταση Ονήσιλου
- β. Β΄ Ελληνικός αποικισμός
- γ. Λήξη Πελοποννησιακού πολέμου
- δ. «Κάθοδος των Δωριέων»

(10 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1 – δ,   2 – β,   3 – α,   4 – γ

A3. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε έναν το γράμμα της λέξης/ φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

(10 μονάδες)

1. Κατά την Αρχαϊκή εποχή η Κύπρος κατακτήθηκε από
  - α. τους Φοίνικες.
  - β. τους Πέρσες.
  - γ. τους Αθηναίους.

2. Ο ανώτατος άρχοντας της Κύπρου κατά τα ελληνιστικά χρόνια ονομαζόταν
  - α. διοικητής.
  - β. βασιλιάς.
  - γ. στρατηγός.

3. Ένα βασικό χαρακτηριστικό της πολιτικής του Περικλή ήταν η ενίσχυση
  - α. της Εκκλησίας του δήμου.
  - β. του Αρείου Πάγου.
  - γ. της Απέλλας.

4. Κατά τον Α΄ Ελληνικό αποικισμό τα ελληνικά φύλα εγκαταστάθηκαν
  - α. στην Κάτω Ιταλία και Σικελία.
  - β. στις δυτικές ακτές της Μ. Ασίας και στα νησιά του Αιγαίου.
  - γ. στον Εύξεινο πόντο.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

1 – β,   2 – γ,   3 – α,   4 – β

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (35 Μονάδες)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων.

α. Δηλιακή Συμμαχία (ηγέτιδα πόλη, σκοπός [1 στοιχείο], συνθήκες μετατροπής της σε Ηγεμονία [2 στοιχεία])

(8 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ηγέτιδα πόλη: Αθήνα

Σκοπός:

- απελευθέρωση των ελληνικών πόλεων της Μ. Ασίας (από τους Πέρσες)
- αντίποινα/εκδίκηση για τα όσα είχαν υποστεί οι Έλληνες στους Περσικούς Πολέμους
- προστασία των νησιών (του Αιγαίου) σε ενδεχόμενη νέα περσική εκστρατεία

Συνθήκες μετατροπής της Συμμαχίας σε Ηγεμονία:

- μεταφορά του ταμείου από τη Δήλο στην Ακρόπολη των Αθηνών (454 π.Χ.)
- ένοπλες επεμβάσεις των Αθηναίων στις συμμαχικές πόλεις που παρουσίαζαν διαθέσεις αποχώρησης (από τη Συμμαχία)

- κληρουχίες/ εγκατάσταση Αθηναίων στις συμμαχικές πόλεις (που αποστατούσαν)
- επιβολή (στους συμμάχους) των αθηναϊκών μέτρων και σταθμών
- επιβολή (στις συμμαχικές πόλεις) του αθηναϊκού νομίσματος ως μέσον συναλλαγής
- υποχρέωση των συμμάχων να καταφεύγουν στα αθηναϊκά δικαστήρια για την εκδίκαση υποθέσεών τους
- πραγματοποίηση της ετήσιας συνέλευσης από την αθηναϊκή Εκκλησία του δήμου
- υποχρεωτική καταβολή χρηματικού φόρου (από τους συμμάχους)
- λήψη αποφάσεων εξολοκλήρου από την Αθήνα
- διορισμός Αθηναίων ελληνοταμιών για την είσπραξη των φόρων
- οποιοδήποτε άλλο ιστορικά τεκμηριωμένο στοιχείο

β. «Έντιμη Ειρήνη» (ποιοι την υπέγραψαν, αιτιολόγηση της ονομασίας, δύο [2] πρόνοιες)

(7 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Συμβαλλόμενα μέρη: Ευαγόρας Α΄ βασιλιάς Σαλαμίνας/ Κύπριοι και Αρταξέρξης Β΄/ Μέγας Βασιλεύς/ βασιλιάς Περσών/ Πέρσες

Αιτιολόγηση της ονομασίας:

- Υπογράφηκε από βασιλιά προς βασιλιά (και όχι από βασιλιά προς δούλο).
- Οι Πέρσες αντιμετώπιζαν τους αποστάτες ως δούλους και τους εκτελούσαν.
- Ο Ευαγόρας δεν εκτελέστηκε από τους Πέρσες/ από τον Πέρση βασιλιά.

Πρόνοιες:

Ο Ευαγόρας

- παρέμεινε βασιλιάς της Σαλαμίνας.
- εγκατέλειψε όλες τις κυπριακές πόλεις που είχαν υποταχθεί σε αυτόν.
- πλήρωνε φόρο στους Πέρσες μεγαλύτερο από τον συνηθισμένο.

B2.

«Ο Αλέξανδρος πέτυχε να εφαρμόσει την Πανελλήνια Ιδέα, η οποία επιδίωκε την ενοποίηση των ελληνικών πόλεων-κρατών και τη συνεργασία τους, κυρίως εναντίον των Περσών».

Σε συνεχές κείμενο έκτασης περίπου 150 λέξεων (με πρόλογο, κύριο μέρος και επίλογο), **(i)** να αναφέρετε τον τρόπο με τον οποίο ο Αλέξανδρος κατόρθωσε να υλοποιήσει την Πανελλήνια Ιδέα. Στη συνέχεια, **(ii)** να περιγράψετε τη συμβολή των

Κυπρίων βασιλιάδων στην πραγματοποίηση της Πανελληνίας Ιδέας και **(iii)** να σχολιάσετε πώς η συμβολή τους αυτή επηρέασε την Κύπρο. Ακολούθως, **(iv)** να παρουσιάσετε **δύο (2) στοιχεία** του έργου του Αλεξάνδρου που στόχευαν στην ανάμειξη του ελληνικού κόσμου με τον ασιατικό.

(20 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Πρόλογος/ Εισαγωγή

Κύριο μέρος:

(i) Τρόπος υλοποίησης της Πανελληνίας Ιδέας:

- επανάληψη του Συνεδρίου της Κορίνθου του 337 π.Χ./ σύγκληση του Συνεδρίου της Κορίνθου το 336 π.Χ.
- ένωση των ελληνικών πόλεων-κρατών (κάτω από την ηγεσία του Μεγάλου Αλεξάνδρου)
- έναρξη της ένοπλης εκστρατείας κατά του περσικού κράτους
- κατάλυση της περσικής αυτοκρατορίας

(ii) Συμβολή των Κυπρίων βασιλιάδων στην υλοποίηση της Πανελληνίας Ιδέας:

- προσφορά βοήθειας/ παραχώρηση κυπριακού στόλου στις επιχειρήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου στην Ανατολή
- παραχώρηση ξυλείας στον Μέγα Αλέξανδρο (για την κατασκευή караβιών)
- ενίσχυση της προσπάθειας του Μεγάλου Αλεξάνδρου για την πολιορκία και κατάληψη της Τύρου

(iii) Σχολιασμός της συμβολής των Κυπρίων βασιλιάδων:

- απελευθέρωση της Κύπρου από τον περσικό ζυγό
- προσφορά αυτονομίας στα κυπριακά βασίλεια/ δικαίωμα στους Κύπριους βασιλιάδες για ελεύθερη διαχείριση των εσωτερικών υποθέσεων των βασιλείων τους
- απαλλαγή από την εισφορά φόρου που κατέβαλλαν τα κυπριακά βασίλεια στους Πέρσες
- ένταξη του νησιού στο κράτος του Μεγάλου Αλεξάνδρου
- οποιαδήποτε άλλη ιστορικά τεκμηριωμένη απάντηση

(iv) Στοιχεία του έργου του Μεγάλου Αλεξάνδρου που στόχευαν στην ανάμειξη του ελληνικού κόσμου με τον ασιατικό:

- διατήρηση του θεσμού των σατραπειών (ως διοικητικών περιφερειών), τοποθετώντας στη θέση του σατράπη Έλληνες και Πέρσες
- υιοθέτηση κοινού νομισματικού συστήματος/ κυκλοφορία ενιαίου νομίσματος
- παραχώρηση του δικαιώματος της ανεξιθρησκίας
- συνύπαρξη ελληνικών θεοτήτων με αιγυπτιακές/ ανατολικές
- προώθηση μεικτών γάμων

- υιοθέτηση ελληνικών και ασιατικών πολιτιστικών παραδόσεων
- ίδρυση πόλεων (με μεικτό πληθυσμό)
- διάδοση της ελληνικής γλώσσας
- δημιουργία του στρατιωτικού σώματος των Επιγόνων/ εκπαίδευση (νεαρών) Περσών στη μακεδονική πολεμική τακτική
- οποιοδήποτε άλλο ιστορικά τεκμηριωμένο στοιχείο

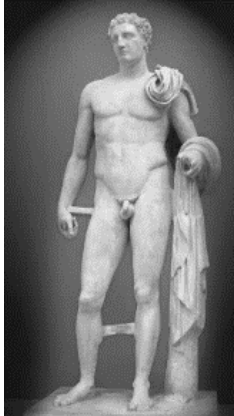
Επίλογος

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Γ1.

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

ΑΓΑΛΜΑ I

Ερμής της Αταλάντης,
Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

ΑΓΑΛΜΑ II

Γερο-ψαράς, Ρώμη,
Μουσείο Conservatori

ΑΓΑΛΜΑ III

Κούρος της Βολομάνδρας, Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο

α. Να αντιστοιχίσετε τα Αγάλματα I, II και III με την κατάλληλη εποχή που αντιπροσωπεύει το καθένα, σημειώνοντας **στο τετράδιο απαντήσεών σας** την ονομασία της εποχής και δίπλα τον αριθμό κάθε αγάλματος.

1. Αρχαϊκή εποχή   2. Κλασική εποχή   3. Ελληνιστική εποχή
(3 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Αντιστοίχιση εποχής με άγαλμα:

1. Αρχαϊκή εποχή – Άγαλμα III / Κούρος της Βολομάνδρας
2. Κλασική εποχή – Άγαλμα I / Ερμής της Αταλάντης
3. Ελληνιστική εποχή – Άγαλμα II / Γερο-ψαράς

β. Να καταγράψετε **δύο (2) ομοιότητες** που παρατηρείτε ανάμεσα στο **Άγαλμα I** και στο **Άγαλμα III**.

(6 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Ομοιότητες ανάμεσα στο Άγαλμα I και στο Άγαλμα III

- ανδρικά αγάλματα
- γυμνά αγάλματα
- καλογυμνασμένα σώματα/ απόδοση των μυών και της σωματικής διάπλασης
- όρθιες φιγούρες
- προβολή ιδανικού ανδρικού σώματος
- αρμονία στις αναλογίες/ συμμετρική διάταξη του σώματος
- απουσία έντονων κινήσεων
- οποιαδήποτε άλλη ομοιότητα εντοπιστεί στη σύγκριση των δύο αγαλμάτων

γ. Να αναφέρετε **τρεις (3) διαφορές** που παρατηρείτε ανάμεσα στο **Άγαλμα II** και στο **Άγαλμα III**.

(6 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Διαφορές ανάμεσα στο Άγαλμα II και στο Άγαλμα III

- ελαφρά λυγισμένο σώμα/ κυρτοί ώμοι $\neq$ όρθιο/ ευθυτενές σώμα
- απόδοση της κόπωσης και της ταλαιπωρίας/ κουρασμένο σώμα $\neq$ απόδοση της δύναμης του νεανικού σώματος/ ρωμαλέος άνδρας
- απεικόνιση του ψυχικού κόσμου $\neq$ απουσία έκφρασης συναισθημάτων και ψυχικού κόσμου
- απόδοση τρίτης διάστασης $\neq$ μετωπική στάση
- ελευθερία κινήσεων $\neq$ στατικότητα
- ηλικιωμένος άνδρας $\neq$ νέος άνδρας
- γενειοφόρος άντρας $\neq$ αμούστακος άνδρας

- κοντά μαλλιά ≠ μαλλιά μακριά
- χέρια απελευθερωμένα ≠ χέρια κολλημένα στους μηρούς
- χέρι που κρατεί αντικείμενο ≠ χέρια κλειστά σε γροθιές
- ρεαλιστική απόδοση λεπτομερειών (π.χ. η χαλάρωση των μυών) ≠ σχηματοποίηση (π.χ. μαλλιά)
- σοβαρό/ κουρασμένο πρόσωπο ≠ αρχαϊκό μειδίαμα
- ντυμένος άνδρας (με ιμάτιο) ≠ γυμνός άνδρας
- μικρά μάτια ≠ μεγάλα (αμυγδαλωτά) μάτια
- οποιαδήποτε άλλη διαφορά

δ. Να ονομάσετε δύο (2) γλύπτες της Κλασικής εποχής.

(2 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Γλύπτες της Κλασικής εποχής:

- Φειδίας
- Μύρων
- Λύσιππος
- Πραξιτέλης
- Πολύκλειτος
- Αλκαμένης
- οποιοιδήποτε άλλοι δύο (2) γλύπτες της Κλασικής εποχής

Γ2.

ΠΑΡΑΘΕΜΑ

Από τις πολυάριθμες Συμπολιτείες δύο τελικά έπαιξαν δεσπόζοντα ρόλο και περιέλαβαν με την πάροδο του χρόνου το μεγαλύτερο μέρος των νοτίων Ελλήνων, η Αιτωλική και η Αχαϊκή Συμπολιτεία. [...]

Η Αιτωλική Συμπολιτεία (το «Κοινό των Αιτωλών»), που αναφέρεται για πρώτη φορά το 367/6 π.Χ. [...] περιελάμβανε αρχικά μόνο τα αιτωλικά φύλα, λίγο αργότερα όμως επεκτάθηκε πέρα από τα σύνορα της περιοχής [...]. Το ομοσπονδιακό πολίτευμα βασιζόταν σε δημοκρατικές αρχές. Εκτός από τους άρχοντες της Συμπολιτείας, που εκλέγονταν κάθε χρόνο [...], υπήρχε και μία ομοσπονδιακή βουλή, που εξέταζε τα διάφορα θέματα πριν ανακοινωθούν στην ομοσπονδιακή συνέλευση. Την βουλή αποτελούσαν οι αντιπρόσωποι των πόλεων-μελών [...]. Η ομοσπονδιακή συνέλευση [...] ήταν μία συνέλευση στην οποία μετείχαν όλοι οι «Αιτωλοί» [...]. Η συνέλευση απεφάσιζε για την κήρυξη πολέμου και την σύναψη ειρήνης με άλλα κράτη, εξέλεγε τους άρχοντες, ψήφιζε νόμους. Παρά το καλά ρυθμισμένο αυτό πολίτευμα οι πολιτιστικά αρκετά καθυστερημένοι Αιτωλοί πολύ δύσκολα μπορούσαν να καταπνίξουν την τάση που είχαν από πριν να διαπράττουν λεηλασίες και άλλες βιαιότητες, γι' αυτό και μερικές πόλεις προσχώρησαν στην Συμπολιτεία προφανώς μόνο για να αποφύγουν τις επιδρομές τους. [...]

Οπωσδήποτε θα ήταν καλύτερο για την Ελλάδα [...] να είχε σχηματισθή μόνο μία ομοσπονδία, που [...] θα μπορούσε να περιλάβη όλους τους Έλληνες. Αλλά και οι δύο αυτοί ισχυροί οργανισμοί θα μπορούσαν να είχαν δράσει θετικά αν υπήρχε μόνο συνεννόηση μεταξύ τους και ιδιαίτερα αν ακολουθούσαν κοινή εξωτερική πολιτική. Αλλά η προσήλωση των Ελλήνων στον τόπο τους είχε και εδώ ολέθριες συνέπειες: λίγο αργότερα οι δύο Συμπολιτείες ήλθαν σε ρήξη και στην κρίσιμη ώρα, όταν η Ρώμη επενέβη στην Ελλάδα, επέτυχε να φέρη την μία σε σύγκρουση εναντίον της άλλης. Ο ανταγωνισμός των Συμπολιτειών, όπως επίσης και ο ανταγωνισμός των βασιλέων επέφεραν την πολιτική κατάρρευση της Ελλάδος.

Ulrich Wilcken, *Αρχαία Ελληνική Ιστορία*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1976, σσ. 360-362
(Διατηρήθηκαν οι γλωσσικές επιλογές του συντάκτη.)
(Διασκευή)

α. Με βάση το παράθεμα, να αναφέρετε **δύο (2) στοιχεία οργάνωσης** της Αιτωλικής Συμπολιτείας.

(6 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Οργάνωση Αιτωλικής Συμπολιτείας:

- Η βουλή της Συμπολιτείας αποτελείτο από αντιπροσώπους των πόλεων.
- Η Συμπολιτεία περιλάμβανε αιτωλικά φύλα.
- Η Συμπολιτεία περιλάμβανε και φύλα γειτονικών περιοχών.
- Η Συμπολιτεία βασιζόταν σε δημοκρατικές αρχές.
- Οι άρχοντες της Συμπολιτείας εκλέγονταν κάθε χρόνο.
- Η Συμπολιτεία είχε μία ομοσπονδιακή βουλή.
- Η Συμπολιτεία είχε ομοσπονδιακή συνέλευση.
- Στη συνέλευση της Συμπολιτείας μετείχαν όλοι οι Αιτωλοί.

β. Με βάση το παράθεμα, να παρουσιάσετε **δύο (2) καθήκοντα** της ομοσπονδιακής συνέλευσης της Αιτωλικής Συμπολιτείας.

(6 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Καθήκοντα ομοσπονδιακής συνέλευσης της Αιτωλικής Συμπολιτείας:

- Αποφάσιζε για την κήρυξη πολέμου.
- Αποφάσιζε για τη σύναψη ειρήνης με άλλα κράτη.
- Εξέλεγε τους άρχοντες.
- Ψήφιζε νόμους.

γ. «Αλλά η προσήλωση των Ελλήνων στον τόπο τους είχε και εδώ ολέθριες συνέπειες». Με βάση το παράθεμα, να επισημάνετε **έναν (1) τρόπο** με τον οποίο θα μπορούσαν να αποφευχθούν οι ολέθριες συνέπειες της προσήλωσης των Ελλήνων στον τόπο τους.

(3 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Τρόπος αποφυγής ολέθριων συνεπειών:

- Οι Έλληνες θα μπορούσαν να έρχονταν σε συνεννόηση μεταξύ τους.
- Οι Έλληνες θα μπορούσαν να ακολουθήσουν κοινή εξωτερική πολιτική.

δ. Ο θεσμός της πόλης-κράτους και ο θεσμός των Συμπολιτειών αποτελούν μορφές πολιτικής οργάνωσης. Με βάση το παράθεμα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε **ένα (1) κοινό στοιχείο των δύο θεσμών** (της πόλης-κράτους και των Συμπολιτειών) που λειτούργησε αρνητικά για τους Έλληνες γενικότερα.

(3 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Κοινό αρνητικό στοιχείο των δύο θεσμών:

- ανάπτυξη τοπικιστικού πνεύματος
- πρόκληση εμφύλιων συγκρούσεων
- τροχοπέδη στην ένωση των Ελλήνων (σε ενιαίο κράτος)

ΤΕΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΛΥΣΕΩΝ